

a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. PN-18Cpr/11/2016. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Požaduje tiež priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 10 500 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol zamestnaný ako rímskokatolícky kňaz, následne ako súdny vikár a napokon bol menovaný za farára vo farnosti [REDAKOVANÉ]. Rímskokatolícka cirkev [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“) ako zamestnávateľ ukončila so sťažovateľom ako zamestnancom pracovný pomer výpoveďou z 10. júna 2016 z dôvodu podľa § 63 ods. 1 písm. d) bodu 3 Zákonníka práce. Sťažovateľ podal 18. augusta 2016 pôvodne Okresnému súdu Piešťany (ďalej aj „súd prvej inštancie“) žalobu o určenie neplatnosti výpovede a o náhradu mzdy.

3. Do dňa podania ústavnej sťažnosti súd prvej inštancie vo veci nerozhodol, hoci od podania žaloby uplynulo sedem rokov.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Podstatou argumentácie sťažovateľa je námietka, že okresný súd o žalobe o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru a o náhradu mzdy nerozhodol ani do dnešného dňa, t. j. ani po uplynutí siedmich rokov. Okresný súd svojím postupom – nečinnosťou porušil označené práva podľa ústavy a dohovoru.

5. Sťažovateľ namieta, že právne ani fakticky nejde o zložitú vec, ktorú by mal súd prvej inštancie prejednávať a rozhodovať o nej sedem rokov. Sťažovateľ ako strana konania sa nepričinil o prietahy v napadnutom konaní. Z hľadiska predmetu konania ide o významný spor pre sťažovateľa, keďže ide o výkon jeho práce, ktorú chcel vykonávať „na dobu neurčitú, teda navždy“. Od začiatku napadnutého konania bol sťažovateľ zastúpený advokátom, čím tiež demonštruje význam napadnutého konania.

6. Súd prvej inštancie nariadil od podania žaloby celkovo 14 pojednávaní, z podnetu právneho zástupcu sťažovateľa boli odročené iba 2 pojednávania (praceneschopnosť právneho zástupcu 20. novembra 2019 a jeho hospitalizácia 9. júna 2022).

7. Pojednávanie nariadené na 20. november 2019 bolo zrušené z dôvodu praceneschopnosti právneho zástupcu sťažovateľa, pojednávania nariadené na 25. marec 2020, 5. október 2020 a 25. január 2021 zrušil súd prvej inštancie. Následne sa uskutočnili pojednávania 4. mája 2021 a 17. augusta 2021. Pojednávanie nariadené na 25. november 2021 zrušil súd prvej inštancie. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 24. marca 2022. Pojednávanie nariadené na 9. jún 2022 bolo zrušené z dôvodu hospitalizácie právneho zástupcu sťažovateľa. Následne sa uskutočnili tri pojednávania – 29. septembra 2022, 28. februára 2023 a 19. apríla 2023. Pojednávanie nariadené na 16. máj 2023 zrušil súd prvej inštancie. Aktuálne je vo veci nariadené pojednávanie na 3. október 2023.

8. Z uvedeného prehľadu vyplýva, že prvé pojednávanie bolo nariadené po viac ako troch rokoch od podania žaloby. Prvé pojednávanie sa napokon reálne uskutočnilo po takmer piatich rokoch od podania žaloby. Postup okresného súdu v napadnutom konaní (osobitne zrušenie nariadených

pojednávani) nemôže v celom rozsahu ospravedlniť to, že časť konania spadala do obdobia šírenia ochorenia COVID-19.

9. Pojednávanie nariadené na 16. máj 2023 súd prvej inštancie zrušil z dôvodu, „že zákonnému sudcovi 31. 05. 2023 zaniká funkcia predsedu Okresného súdu Piešťany... a končí aj jeho dočasné pridelenie na tento súd, preto je potrebné odovzdať napísané všetky už skôr rozhodnuté veci k danému termínu. Nový termín pojednávania Vám bude oznámený obratom po rozhodnutí Súdnej rady Slovenskej republiky o žiadosti o preloženie zákonného sudcu resp. prerozdelení veci novému zákonnému sudcovi...“. Podľa sťažovateľa zákonný sudca o tomto dôvode musel už vopred vedieť, keďže už 22. marca 2023 požiadal Súdnu radu Slovenskej republiky o preloženie. Túto skutočnosť už mohol zohľadniť 19. apríla 2023, keď pojednávanie odročil na 16. máj 2023.

10. V danej veci môže nápravu zabezpečiť len ingerencia ústavného súdu, pričom príkaz konať vo veci bez zbytočných prietahov nie je dostatočný, je potrebné priznať aj primerané finančné zadostučinenie. Relevantné je aj to, že právnu neistotu sťažovateľa nemusí ukončiť ani meritórne rozhodnutie súdu prvej inštancie, keďže nemusí nadobudnúť právoplatnosť.

11. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 457/2023-16 z 19. septembra 2023 ju v celom rozsahu podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

12. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie a na výzvu ústavného súdu reagoval predseda okresného súdu, ktorý v podaní sp. zn. 1SprV/753/2023 z 9. októbra 2023 poukázal na prehľad napadnutého konania.

13. Sťažovateľ podal žalobu 18. augusta 2016 okresnému súdu, ktorý vec postúpil vecne príslušnému súdu – bývalému Okresnému súdu Piešťany, kde bol pridelený sudkyňi JUDr. Škrabákovéj. Dňa 26. augusta 2020 bola vec prevedená sudkyňi JUDr. Vráblovej z dôvodu nástupu host'ujúcej sudkyne. Následne 2. februára 2023 bola vec pridelená sudcovi JUDr. Vrbjarovi z dôvodu odchodu sudkyne na materskú dovolenku.

14. Okresný súd vyzval 5. decembra 2016 právneho zástupcu sťažovateľa na predloženie originálu alebo overenej kópie plnej moci. Dňa 7. marca 2017 okresný súd uznesením vyzval právneho zástupcu sťažovateľa na odstránenie vady žaloby. Toto uznesenie následne 4. augusta 2017 doručoval sťažovateľovi, keďže právny zástupca nepredložil plnomocenstvo. Dňa 4. septembra 2017 sťažovateľ doručil okresnému súdu listiny podľa výzvy. Dňa 19. septembra 2017 okresný súd opätovne vyzval právneho zástupcu na doručenie plnomocenstva. Dňa 15. novembra 2017 okresný súd vyzval sťažovateľa na doručenie plnomocenstva s poučením, že napadnuté konanie pre nedostatok procesnej podmienky zastaví. Sťažovateľ následne požadované plnomocenstvo doručil 28. novembra 2017.

15. Dňa 14. decembra 2017 okresný súd vyzval žalovaného na vyjadrenie k žalobe. Žalovaný požiadal 27. decembra 2017 o predĺženie lehoty na vyjadrenie a následne 8. januára 2018 doručil

vyjadrenie k žalobe. Následne okresný súd 23. januára 2018 vyzval sťažovateľa na stanovisko k vyjadreniu žalovaného, ktoré sťažovateľ doručil 15. marca 2018. Svoje vyjadrenie (dupliku) napokon predložil ešte žalovaný 22. marca 2018.

16. Okresný súd 8. augusta 2018 vyzval sťažovateľa na späťvzatie žaloby [§ 138 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“)] vzhľadom na predbežné právne posúdenie žaloby ako zjavne nedôvodnej. Dňa 8. októbra 2018 okresný súd konanie zastavil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Dňa 5. novembra 2018 sťažovateľ doručil odvolanie, ktoré okresný súd zaslal 7. novembra 2018 na vyjadrenie žalovanému. Dňa 3. decembra 2018 bol spis predložený Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“). Krajský súd 16. apríla 2019 uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Súdny spis bol okresnému súdu doručený 16. mája 2019. Okresný súd doručoval 17. mája 2019 rozhodnutie odvolacieho súdu stranám sporu.

17. Dňa 15. júla 2019 okresný súd nariadil pojednávanie na 20. november 2019. Na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľa (z dôvodu práceneschopnosti) bolo pojednávanie odročené na 25. marec 2020. Dňa 13. marca 2020 sudkyňa zrušila termín pojednávania z dôvodu vyhlásenej mimoriadnej situácie a v záujme eliminovania rizika šírenia ochorenia COVID-19. Zároveň právny zástupca doručil 16. marca 2020 žiadosť o odročenie pojednávania z dôvodu práceneschopnosti.

18. Okresný súd nariadil 13. mája 2020 pojednávanie na 5. október 2020. Dňa 26. augusta 2020 bol spis pridelený hosťujúcej sudkyňi JUDr. Vráblovej, ktorá 17. septembra 2020 zrušila pojednávanie nariadené na 5. október 2020 (z dôvodu pretrvávajúcich obmedzení v dôsledku ochorenia COVID-19) a určila nový termín pojednávania na 25. január 2021. Z rovnakého dôvodu bolo zrušené aj toto pojednávanie a okresný súd nariadil pojednávanie na 4. máj 2021.

19. Okresný súd 5. marca 2021 vyzval žalovaného, aby doložil osobný spis sťažovateľa a spis o konaní o „spravodlivom treste“ sťažovateľa, ktoré sťažovateľ navrhol ako dôkazy. Žalovaný sa k tejto výzve vyjadril 6. apríla 2021. Toto podanie okresný súd zaslal 9. apríla 2021 sťažovateľovi na vedomie.

20. Dňa 4. mája 2021 okresný súd odročil pojednávanie na 17. august 2021 na účely doplnenia dokazovania.

21. Dňa 3. júna 2021 žalovaný doručil dokumenty, ktoré okresný súd 4. júna 2021 zaslal na vedomie sťažovateľovi. Dňa 30. júla 2021 doručil sťažovateľ svoje vyjadrenie, ktoré okresný súd 2. augusta 2021 zaslal žalovanému. Žalovaný doručil svoje stanovisko 16. augusta 2021.

22. Dňa 17. augusta 2021 okresný súd odročil pojednávanie na 25. november 2021 na účely doplnenia dokazovania.

23. Dňa 8. septembra 2021 žalovaný doložil do spisu dokumenty, ktoré boli 13. septembra 2021 zaslané sťažovateľovi s výzvou na vyjadrenie.

24. Okresný súd 22. novembra 2021 oznámil stranám zrušenie pojednávania (nariadeného na 25. november 2021) z dôvodu nepriaznivej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19 a nariadil pojednávanie na 24. marec 2022. Dňa 24. marca 2022 bolo pojednávanie odročené na účely doplnenia dokazovania na 9. jún 2022.

25. Žalovaný doručil 26. apríla 2022 vyjadrenie, ktoré bolo 9. mája 2022 zaslané sťažovateľovi.

26. Dňa 30. mája 2022 právny zástupca sťažovateľa požiadal o odročenie pojednávania nariadeného na 9. jún 2022 z dôvodu práceneschopnosti. Pojednávanie bolo odročené na 29. september 2022. Následne uvedené pojednávanie bolo na účely doplnenia dokazovania odročené na 28. február 2023.

27. Dňa 10. októbra 2022 sťažovateľ oznámil okresnému súdu mená a adresy svedkov, ktorých navrhol vypočuť. Dňa 2. novembra 2022 žalovaný zaslal vyjadrenie, ktoré bolo 21. novembra 2022 zaslané sťažovateľovi.

28. Dňa 2. februára 2023 bol spis predelený sudcovi JUDr. Vrbjarovi z dôvodu odchodu dovtedajšej zákonnej sudkyne na materskú dovolenku.

29. Dňa 28. marca 2023 bolo pojednávanie prerušené z dôvodu nahlásenia umiestnenia výbušného systému v budove súdu. Pojednávanie bolo odročené na 19. apríl 2023. Následne toto pojednávanie bolo odročené na 16. máj 2023 na účely vyžiadania správy, akým sľubom, resp. akou mlčanlivosťou ja viazaný predvolaný svedok. Toto pojednávanie bolo zrušené z dôvodu, že zákonnému sudcovi k 31. máju 2023 zanikla funkcia predsedu okresného súdu, a tým aj jeho pridelenie ako sudcu na okresnom súde.

30. Dňa 29. júna 2023 okresný súd nariadil pojednávanie na 3. október 2023, toto pojednávanie následne okresný súd odročil na 2. november 2023 na účely oboznámenia sa žalovaného s listinami, ktoré predložil sťažovateľ „*a za účelom záverečných rečí...*“.

31. Predseda okresného súdu uviedol, že v napadnutom konaní je dokazovanie ukončené (strany sporu nenavrhlí ďalšie dôkazy), preto sa očakáva meritórne rozhodnutie na pojednávaní 2. novembra 2023. Ku skutkovej a k právnej zložitosti uviedol, že ide o pracovnoprávny spor s „*použitím ustanovení Vatikánskej zmluvy, teda sa jedná o právne zložitejší spor, ktorý nie je obvyklou súčasťou rozhodovania súdov.*“.

32. Z prehľadu napadnutého konania vyplýva, že okresný súd vo veci konal plynulo, bez výraznejších období nečinnosti, pričom nezistil neefektívny postup, objektívne alebo subjektívne zbytočné prietahy. Okresný súd postupoval v zmysle príslušných procesných predpisov, jednotlivé úkony vykonával v primeraných lehotách a vyvíjal snahu o riadny postup v napadnutom konaní. Určité zdržanie nastalo pre potrebu odročiť pojednávania pre situáciu s ochorením COVID-19, „*ani toto však nebolo výrazne dlhotrvajúce...*“. Priebeh napadnutého konania sťažil „*čiastočne tiež samotný sťažovateľ, a to z dôvodu opakovaného nedoloženia plnomocenstva pre jeho právneho zástupcu, tiež dvakrát žiadal o odročenie pojednávania z dôvodov na jeho strane.*“.

33. Z uvedených dôvodov žiadal nevyhovieť ústavnej sťažnosti, resp. len prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov. Požadovanú sumu finančného zadost'učinenia považoval za zjavne neprimeranú okolnostiam veci.

III.2. Prehľad napadnutého konania:

34. Ústavný súd pri skúmaní opodstatnenosti námietok sťažovateľa vychádzal z prehľadu napadnutého konania vymedzeného sťažovateľom v ústavnej sťažnosti a predovšetkým z prehľadu napadnutého konania tak, ako ho vymedzil predseda okresného súdu vo vyjadrení z 9. októbra 2023. Ústavný súd konštatuje, že prehľad napadnutého konania vymedzený predsedom okresného súdu v podstatnom korešponduje s priebehom napadnutého konania tak, ako ho ústavný

súd zistil z pripojeného súdneho spisu. Zo zistenia ústavného súdu vyplýva, že okresný súd na pojednávaní 4. decembra 2023 verejne vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu sťažovateľa zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Písomné vyhotovenie rozsudku okresný súd expedoval stranám sporu, resp. ich právnym zástupcom bezprostredne po verejnom vyhlásení rozsudku.

III.3. Replika sťažovateľa:

35. Sťažovateľ v reakcii na vyjadrenie okresného súdu v stanovisku doručenom ústavnému súdu 30. októbra 2023 uviedol, že sa nestotožňuje s vyjadrením, že strany nenavrhlí vykonanie ďalších dôkazov a dokazovanie je v napadnutom konaní ukončené, preto možno očakávať meritórne rozhodnutie na pojednávaní v novembri. Okresný súd totiž pojednávanie 29. septembra 2022 odročil na 28. február 2023 na účely doplnenia dokazovania výsluchom svedkov (■■■■■, ■■■■■ ■■■■■) a právnemu zástupcovi sťažovateľa uložil, aby oznámil údaje potrebné na ich predvolanie. Uvedení svedkovia pracovali u žalovaného ako generálny vikár, resp. riaditeľ arcibiskupského úradu, teda „*neboli viazaní mlčanlivosťou*“. Právny zástupca sťažovateľa doručil okresnému súdu údaje o svedkoch na účely ich predvolania „*aj na e-mailovú adresu podateľne súdu dňa 10. 10. 2022...*“.

36. Okresný súd týchto svedkov na pojednávaní 28. februára 2023 nevyočul, keďže ich nepredvolal na pojednávanie «*z dôvodu údajnej absencie potrebných údajov na ich predvolanie... Právny zástupca sťažovateľa krátkou cestou predložil porušovateľovi doklad potvrdzujúci, že porušovateľom uloženú povinnosť predložiť údaje svedkov splnil. Neprítomnosť svedkov na pojednávaní dňa 28. 02. 2023 vyplýva zo zápisnice o pojednávaní. Na pojednávaní dňa 28.02.2023 prijal porušovateľ uznesenie o odročení pojednávania na deň 19. 04. 2023 za účelom „zabezpečenia“ svedkov...*».

37. Svedkovia sa následne dostavili na pojednávanie 19. apríla 2023 a obaja zhodne odmietli vypovedať «*s odkazom na údajnú „viazanosť mlčanlivosťou“*». Sťažovateľ argumentuje, že svedkovia viazanosť mlčanlivosťou neoznámili okresnému súdu v súlade s § 201 ods. 2 CSP, t. j. bezodkladne po tom, ako sa o povinnosti svedčiť dozvedeli, a dôvody odopretia výpovede nepreukázali. Sťažovateľ sa domnieva, že svedkovia nie sú viazaní mlčanlivosťou podľa § 201 ods. 1 CSP, a to ani z dôvodu, že Základná zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou [oznámenie č. 326/2001 Z. z. (ďalej len „Vatikánska zmluva“)] „*nebola platne uzavretá...*“. Dňa 19. apríla 2023 okresný súd odročil pojednávanie na 16. máj 2023 s tým, že zaviazal žalovaného spresniť, «*„o akú mlčanlivosť, ktorou je viazaný predvolaný svedok... či je možná ich výpoveď týkajúca sa pracovnoprávneho vzťahu, resp. predložiť túto mlčanlivosť, ak bola písomná.“*». Okresný súd doručil sťažovateľovi 4. júla 2023 podanie, v ktorom žalovaný oznámil, že svedkovia «*zložili tzv. „sľub vernosti“*». Okresný súd zároveň sťažovateľa vyzval, aby sa k predmetnej mlčanlivosti svedkov vyjadril.

38. Sťažovateľ v podaní zo 14. augusta 2023 poukázal na skutočnosti, pre ktoré navrhol svedkov vypočuť, poukázal tiež na ustanovenia zákona, z ktorých vyplýva, že štát neuznáva mlčanlivosť osôb, ktoré nevykonávajú inú ako duchovenskú činnosť. Podľa sťažovateľa žalovaný interpretuje zákonnú úpravu extenzívne. Zároveň „*domnele platná*“ Vatikánska zmluva garantuje nedotknuteľnosť tajomstva informácie iba tým osobám, ktoré sú poverené pastoračnou starostlivosťou.

39. Zo zápisnice o pojednávaní 3. októbra 2023 okrem iného vyplýva, že právny zástupca sťažovateľa trval na doplnení dokazovania výsluchom štatutárneho orgánu žalovaného (arcibiskupa [REDAKOVANÉ]) a označených svedkov, ktorí nemajú možnosť odprieť výpoveď a ani zachovávať mlčanlivosť. Poukázal tiež na dôvody neplatnosti Vatikánskej zmluvy, na to, že svedkovia sa ospravedlnili iba deň pred pojednávaním, a to napriek povinnosti v § 201 ods. 2 CSP. Okresný súd následne odročil pojednávanie na 2. november 2023 *„za účelom doručenia predložených listinných dokumentov PZ žalovaného, za účelom vyjadrenia sa.“... teda nie za účelom deklarovaným vo vyjadrení porušovateľa, a to... „vo veci sa očakáva rozhodnutie na pojednávaní dňa 02. 11. 2023“, resp. že dokazovanie bolo skončené, resp. že strany nenavrhlí ďalšie dokazovanie.»*

40. Sťažovateľ argumentuje, že okresný súd dosiaľ nevypočul uvedených svedkov, a to bez toho, aby na to existovali relevantné dôvody (§ 201 ods. 1 CSP alebo § 203 CSP). Okresný súd nerozhodol o ukončení dokazovania a ani o tom, že navrhovaných svedkov nevypočuje. Zákonná sudkyňa už 29. septembra 2022 rozhodla o doplnení dokazovania výsluchom svedkov ([REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]). Sťažovateľ už pri prvom úkone adresovanom okresnému súdu navrhol vypočuť štatutárny orgán žalovaného (arcibiskupa [REDAKOVANÉ]), ktorý sa však na žiadne pojednávanie bez ospravedlnenia nedostavil. Z uvedených dôvodov neobstoja tvrdenia predsedu okresného súdu vo vyjadrení a ani jeho tvrdenie, že možno očakávať meritórne rozhodnutie na novembrovom pojednávaní.

41. Sťažovateľ odmieta argument o skutkovej a právnej zložitosti veci. Poukazuje na to, že jeho pracovnoprávny vzťah je regulovaný Zákonníkom práce, a nie ustanoveniami Vatikánskej zmluvy, prípadne interným predpisom Svätej stolice (Kódex kánonického práva, pozn.). Navyše uvádza podrobnú argumentáciu, ktorou odôvodňuje neplatnosť *de iure* Vatikánskej zmluvy ako medzinárodnej politickej zmluvy. Podľa sťažovateľa uvedená medzinárodná zmluva je platná a záväzná len *de facto*. Uvedenej neplatnosti sa dovoľáva aj v samotnom napadnutom konaní.

42. Podľa sťažovateľa bola aj právna úprava, na základe ktorej došlo k nenariadovaniu, resp. rušeniu pojednávaní, v rozpore s ústavou, preto neobstojí odkaz predsedu okresného súdu na zdržanie spôsobené obmedzeniami v dôsledku situácie s ochorením COVID-19. Okresný súd takto štyrikrát bezdôvodne a protiústavne zrušil pojednávanie (25. marca 2020, 5. októbra 2020, 25. januára 2021 a 25. novembra 2021).

43. V doplnení repliky doručenom ústavnému súdu 3. novembra 2023 sťažovateľ uvádza, že okresný súd na pojednávaní 2. novembra 2023 meritórne nerozhodol, špecifikovaných svedkov nevypočul a pojednávanie odročil na 4. december 2023.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

44. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania vo veci ústavnej sťažnosti, keďže na základe podaní okresného súdu a sťažovateľa, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce zo spisu okresného súdu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

45. Podstatou argumentácie sťažovateľa je námietka porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktorého predmetom je rozhodovanie o určení neplatnosti skončenia pracovného pomeru a o náhradu mzdy. Sťažovateľ ako bývalý zamestnanec je v procesnom postavení žalobcu, pričom namieta, že okresný súd nerozhodol vo veci ani po uplynutí siedmich rokov, čím porušil ním označené práva podľa ústavy a dohovoru.

46. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

47. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už citovaných práv vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

48. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

49. Pri posudzovaní prvého kritéria – zložitosti veci dospel ústavný súd k záveru, že vo veci ide o rozhodovanie o žalobe sťažovateľa ako žalobcu o určení neplatnosti skončenia pracovného pomeru výpoveďou a nároku na náhradu mzdy. Možno akceptovať argumentáciu okresného súdu, že uvedený predmet konania nepredstavuje bežnú súčasť rozhodovania všeobecných súdov v civilnej (pracovnoprávnej) agende. V predmetnej veci ústavný súd tak identifikoval prvok právnej a skutkovej zložitosti, keď úlohou okresného súdu je posúdiť relevantnú právnu úpravu – v akej miere sa uplatnia predpisy rímskokatolíckej cirkvi, prípadne pracovnoprávne predpisy. Obdobne proces dokazovania bol sčasti poznačený odmietnutím viacerých svedkov vypovedať, pričom úlohou okresného súdu je posúdiť, či ide o zákonom uznaný dôvod na odmietnutie výpovede. Súčasťou prvého kritéria je aj povaha prerokúvanej veci. V uvedenej veci ide o privilegovaný typ konania (určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru výpoveďou a náhrada mzdy), čo odôvodňuje prísnejšie hodnotenie postupu okresného súdu. Aj ESLP konštatoval, že pracovnoprávnym sporom je potrebné venovať osobitnú pozornosť, a to predovšetkým pri sporoch týkajúcich sa práv zamestnanca na mzdu či na náhradu mzdy (porovnaj napr. rozsudok vo veci Ruotolo proti Taliansku z 27. 2. 1992, bod 17, rozsudok vo veci Farinha Martins proti Portugalsku

z 10. 7. 2003, bod 34, rozsudok vo veci Jírů proti České republice z 26. 10. 2004, bod 47). Je zjavné, že v tomto prípade ide o špecifický prípad pracovnoprávneho sporu, napriek tomu je namieste uvedené prísnejšie kritériá aplikovať aj v prerokúvanej veci, keď stále ide o výkon práce sťažovateľa, ktorý bol aj zdrojom jeho obživy. Napadnuté konanie v čase rozhodovania ústavného súdu trvalo vyše sedem rokov, pričom okresný súd meritórne rozhodol 4. decembra 2023, t. j. po siedmich rokoch a štyroch mesiacoch.

50. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bolo správanie sťažovateľa ako strany napadnutého konania. Ústavný súd z prehľadu napadnutého konania zistil, že sťažovateľ svojím správaním čiastočne prispel k sťaženiu priebehu napadnutého konania, a tým aj k jeho celkovej dĺžke. Žalobu podal okresnému súdu 18. augusta 2016 s tým, že okresný súd odstraňoval vadu žaloby a taktiež absenciu plnomocenstva pre právneho zástupcu. Chýbajúce plnomocenstvo sťažovateľ po opakovaných výzvach predložil napokon až 28. novembra 2017, t. j. po uplynutí jedného roka a troch mesiacov od podania žaloby. Obdobne okresný súd odročil dve pojednávania z dôvodu na strane právneho zástupcu sťažovateľa. Uvedené skutočnosti ústavný súd zohľadnil pri určení sumy primeraného finančného zadost'učinenia.

51. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotí, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, je postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

52. Z prehľadu napadnutého konania možno v zásade akceptovať argument okresného súdu, podľa ktorého sa v napadnutom konaní nevyskytli dlhšie obdobia nečinnosti. Okresný súd v primeraných časových odstupoch realizoval jednotlivé procesné úkony. Po odstránení nedostatkov žaloby a plnomocenstva postupoval okresný súd v súlade s Civilným sporovým poriadkom a získaval vyjadrenia strán sporu (až po dupliku, pozn.). Následne posúdil žalobu ako zjavne nedôvodnú s tým, že odvolací súd s uvedeným právnym posúdením nesúhlasil. Ďalšiemu rozvinutiu napadnutého konania zabránili obmedzenia spôsobené ochorením COVID-19. Priebeh napadnutého konania nepochybne ovplyvnilo opakované prideľovanie veci viacerým zákonným sudcom. Napriek zásadnej plynulosti v postupe okresného súdu pri prejednávaní predmetnej veci možno konštatovať, že okresný súd postupoval neefektívne a nesústredene. Zásadným prejavom neefektívnosti postupu okresného súdu je to, že meritórne rozhodol až po vyše siedmich rokoch a štyroch mesiacoch konania (s výnimkou približne piatich mesiacov, keď konal krajský súd), čo osobitne v prípade pracovnoprávneho sporu je samo osebe ústavne neakceptovateľné. Vo vzťahu k doterajšej dĺžke napadnutého konania ústavný súd poukazuje na rozhodovaciu prax a judikatúru ESĽP v obdobných veciach, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66), pričom je zrejmé, že konania s privilegovaným predmetom je potrebné posudzovať prísnejšie.

53. Bude vecou právneho posúdenia okresného súdu ako vyhodnotí možnosť výsluchu sťažovateľom navrhnutých svedkov, resp. štatutárneho orgánu žalovaného (arcibiskupa) a aplikovateľnosť Vatikánskej zmluvy, resp. ustanovení kánonického práva. V konaní o tejto ústavnej sťažnosti sťažovateľa nie je úlohou ústavného súdu, aby k týmto otázkam zaujímal akékoľvek vecné stanovisko okrem zohľadnenia, že uvedené okolnosti predstavujú prvok právnej a skutkovej zložitosti veci. Obdobne argumentácia sťažovateľa o protiústavnosti právnych predpisov prijatých v období pandémie ochorenia COVID-19 a protiústavného zásahu do práva na súdnu ochranu je v tomto konaní irelevantná.

54. Na podklade skutočností uvedených v bodoch 49 až 53 tohto nálezu ústavný súd dospel k záveru, že postup okresného súdu v napadnutom konaní pri prerokovávaní veci bol nesústreďený a neefektívny. Okresný súd v doterajšom priebehu napadnutého konania nezvolil taký procesný postup, ktorý by smeroval k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa ako žalobcu v napadnutom konaní. Neefektívnym a nesústreďeným postupom okresného súdu tak bolo v napadnutom konaní porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd rozhodol v súlade s čl. 127 ods. 2 prvou vetou ústavy a § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

55. V posudzovanom období v napadnutom konaní konal pôvodne Okresný súd Piešťany a následne od 1. júna 2023 Okresný súd Trnava. V zmysle § 18l ods. 1 písm. g) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov výkon súdnictva, všetky práva a povinnosti vrátane správy majetku štátu, práv a povinností z pracovnoprávnych vzťahov a štátnozamestnaneckých vzťahov a iných právnych vzťahov a práv a povinností z osobitných vzťahov sudcov a prísediacich z radov občanov k štátu prechádzajú od 1. júna 2023 z Okresného súdu Piešťany na Okresný súd Trnava. Z uvedeného dôvodu sa výroky tohto nálezu vzťahujú výlučne na Okresný súd Trnava, ktorý je zároveň označený ako porušovateľ špecifikovaných práv sťažovateľa, hoci ide o posudzovanie obdobia, keď konal ešte aj Okresný súd Piešťany.

56. Vzhľadom na to, že v napadnutom konaní do času rozhodnutia ústavného súdu o ústavnej sťažnosti okresný súd vo veci samej rozhodol rozsudkom 4. decembra 2023 s tým, že písomné vyhotovenie rozsudku aj bezprostredne po jeho vyhlásení expedoval stranám, ústavný súd požiadavke sťažovateľa, aby prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

57. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

58. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal.

59. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie

vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).

60. Prihliadajúc na petit ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 500 eur, ktoré odôvodnil skutočnosťami bližšie uvedenými v bode 10 tohto nálezu.

61. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

62. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, ústavný súd v neprospech okresného súdu hodnotil predovšetkým jeho neefektívny a nesústreďený postup, keď v napadnutom konaní meritórne rozhodol po uplynutí siedmich rokov a štyroch mesiacov. Postup okresného súdu v napadnutom konaní bolo namieste hodnotiť prísnejšie aj vzhľadom na jeho privilegovaný predmet. Na ťarchu okresného súdu nebolo možné hodnotiť odročenie pojednávania v dvoch prípadoch na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľa a tiež obdobie jedného roka a troch mesiacov, keď odstraňoval vady žaloby a absenciu plnomocenstva pre právneho zástupcu sťažovateľa a čiastočne aj obdobie nevykonávania pojednávania v čase pandémie ochorenia COVID-19. Na podklade týchto skutočností ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľovi v sume 2 000 eur (bod 2 výroku tohto nálezu). Vzhľadom na priznanie finančného zadosťučinenia v sume 2 000 eur oproti sťažovateľom navrhovanej sume 10 500 eur vo zvyšnej časti ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

63. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 796,28 eur.

64. Návrh na priznanie trov právneho zastúpenia ústavný súd posudzoval podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Sťažovateľovi priznal trovy právneho zastúpenia za 3 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti, replika sťažovateľa) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2023 v sume 208,67 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2023 v sume 12,52 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 663,57 eur. Vychádzajúc zo zistenia, že právny zástupca sťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty (zistené zo stránky www.financnasprava.sk, pozn.), uvedená suma bola zvýšená o túto daň vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov o sumu 132,71 eur. Celková hodnota náhrady trov konania takto predstavuje sumu 796,28 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

65. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu